

30.

Sàigòn, thứ Hai 19/7/1982

Có lúc nào như buổi sáng hôm nay, tôi mới nhận định rõ ràng được sự thay đổi ghê gớm trong chính nội tâm riêng. Nguyên nhân khởi đi từ câu chuyện:

"Mùa hè 1982 cũng là thời gian đang diễn ra cuộc tranh cúp vô địch bóng đá thế giới tại Tây Ban Nha. Vậy là cứ mỗi chiều, để mua chuộc đám khách ồn ào bằng vài ba điếu thuốc lá lẻ, vài ly bière dãi ngô, Cung cứ buộc tôi phải đàn gần như liên tục bản Espana Cani điệu Pasodoble. Tôi phản đối."

Thế là vào buổi sáng 19/7, hấn triệu tập một cuộc họp giữa ba người nhạc sĩ tại Hương Lan, rồi tuyên bố rằng vai trò violoniste của tôi phải chấm dứt tại đây kể từ kỳ lương sau.

Trong một lúc, tôi muốn tung hô hết mọi sự trước âm mưu hèn hạ của hai người nhạc sĩ cộng tác. Một lúc, muốn giã từ vĩnh viễn cái đời nghệ sĩ để chôn vùi mãi mãi tiếng đàn và con người mình hơn là phải đối diện hằng ngày với hai tên nhạc sĩ kia. Vậy mà tôi đã không làm điều mình muốn. Ôi! Cái gì đã khiến tôi biến đổi quá như vậy? Cá chất kiêu hãnh sẵn sàng rũ áo ra đi của mấy chục năm qua biến đâu hết cả rồi?

Câu đáp rõ rệt chỉ là những ước mơ hiền lành nhỏ nhẹ trong một định mệnh đầy giông bão thế này, đã làm tôi bị khuất phục. Thế nên, bằng những lời lẽ khiêm cung, tôi đưa ra nhiều lý lẽ mạch lạc bào chữa cho mình (trong khi trọn tâm hồn ứ đầy niềm khinh bỉ đến chỉ muốn phi nhổ vào mặt hai người nhạc sĩ kia!). Thật là nhục nhã! Cả một tương lai sụp đổ trước mặt. Những ngày tháng long đong như bày ra rõ rệt. Những đêm ngồi nơi bàn viết nghiên ngẫm sự hụt hẫng phát sinh từ sự thiếu thốn một việc làm để đều hòa đời sống... Những nỗi ấy làm tôi sợ hãi. Tôi nghĩ đến Đan với sự chán nản ghê gớm. Anh đâu hay rằng tôi đang bị xúc phạm, đâu biết vì muốn giữ yên cho đời sống nhỏ nhẹ này mà tôi phải chịu cúi mình trước những kẻ đáng khinh. (Vậy mà cũng có lúc Đan làm tôi đau khổ vô cùng nữa!)

Tuy nhiên, đến một lúc, trước thái độ khăng khăng của tên Cung, tôi bất cần mọi sự, nên nói quyết liệt:

"Tôi biết các anh âm mưu toa rập để dứt điểm tôi, nhưng thà các anh nói thẳng ra là muốn đưa người của các anh vào, tôi còn nể trọng, chứ đừng nên gán cho tôi những lỗi lầm vu vơ, đặt ban lãnh đạo vào sự chọn lựa. Điều đó đáng khinh lắm với những kẻ cũng mang tiếng là nghệ sĩ như các anh."

Và tôi thêm:

"Trong cuộc đời, tôi tin rằng bao giờ chúng ta còn cầm cây đàn là bấy giờ chúng ta sẽ còn dịp gặp gỡ. Ngày nay tôi chịu thua vì vây cánh các anh mạnh hơn..."

Tôi không tiếp câu kết mà bùng dậy trong hồn là nỗi kiêu hãnh của một con người sẵn sàng đánh rơi tất cả để bảo tồn tự trọng. Và tôi đồng ý nghĩ việc vào kỳ lương tới; trong lòng nảy sinh sự khinh bỉ ghê gớm cho hai con người (từng xưng là "*bạn tôi*"), đồng thời nhận ra với chính mình một điều sâu sắc thế này: "Bất cứ môi trường nào của nghề nghiệp, tôi cũng đều bị ganh ghét, dèm pha."

Khi chị Ngọc, quản đốc nhà hàng ghé tạt qua và cùng ngồi vào dự cuộc họp, tên Cung nói thẳng ý đồ bỉ ổi, báo cho chị hay rằng tôi sẽ nghỉ việc sau hai ngày tới đây để thay vào đó là một *accordéoniste* cùng với một *violoniste* khác.

Trong lòng đã có sự quyết định, nên tôi chỉ ngồi im lắng nghe những trình bày của tên Cung mà không muốn biện bạch lấy một lời. Đầu óc vang vang nổi ngậm ngùi ghê gớm cho cái định mệnh long đong quá đỗi! Lại tự mỉm cười theo câu hỏi: "*Đã biết phần số mình như thế, tại sao lại để tự quay cuồng trong guồng máy những con người tôi tệ, sao không rũ hết mọi sự, luôn cả Đàn trong hiện tại này đi?*"

Tôi tưởng cuộc đời tạm yên, hạnh phúc khả dĩ tìm thấy được trên một công việc làm có âm nhạc dự phần quan trọng, một mái ấm nhỏ để đi-về hằng buổi, một người đàn ông bên cạnh và những đắp xây bình dị... Vậy mà cũng hỏng! Không phải "*hỏng*" từ chính tay tôi đập đổ, mà "*hỏng*" do từ ý Thượng Đế muốn đẩy tôi đến mọi đập đổ mà thôi.

Nhìn lại sự kiện hôm nay mới thấy rằng mọi sự liên hệ móc xích nhau thật ăn khớp. Tôi bị tên Cung sa thải, tiền bạc không có, nhà cửa không thuê được, vật chất không tồn tại thì cuộc sống này phải tan rã mất. Cái đau khổ xót xa muốn che giấu chính mình là tôi đã không thể nào trông cậy vào Đàn được trên phần thực tế xây dựng hạnh phúc. Trong khi tôi lại là con người thèm muốn hạnh phúc hơn bất kỳ ai khác.

Phải chăng đó là sự thử thách của Thượng Đế mà tên Cung chỉ là làm hành động "*tay sai*"?

Khi hiểu rõ câu chuyện (dù tôi chẳng hề biện bạch lấy một tiếng) chị quản đốc không bằng lòng giải pháp tên Cung đưa ra. Chị phản đối nhẹ nhàng bằng nhiều lý lẽ xác đáng. Một câu chị nói trong cái cười mỉm:

"Ngày xưa đọc Thúy Kiều, tôi không hình dung được Thúy Kiều đàn hay cỡ nào, nhưng ngày nay mỗi chiều nghe tiếng đàn truyền cảm mà rất buồn của cô Thu Vân, tôi thấy lòng thật rung động, nên cho rằng cái hay của tiếng đàn Thúy Kiều có lẽ cũng chỉ cỡ bằng tiếng đàn cô Thu Vân mà thôi!"

Câu chuyện ôn hòa, nghĩa là tên Cung biết rằng khó làm áp lực được với ban giám đốc để đuổi tôi nên xuống giọng khuyên răn tôi bằng những lời khách sáo. Giây phút nghe những câu nói rề tiền ấy, đột nhiên lại thấy rời rã quá sức đến chẳng còn ham muốn gì nữa. Tôi cúi mặt nhìn xuống đất và ngạc nhiên sao mình lại có thể ứa nước mắt! Lần đầu tiên trong đời, tôi phải hèn hạ ứng xử như vậy dẫu rằng lời lẽ còn giữ được tự trọng. Và lần đầu tiên, một kẻ bị tôi khinh ghét lại có quyền lên mặt ban một on huệ cho tôi! Thật tủi hổ và cô đơn làm sao!

□

Sàigòn, thứ Ba 20/7/1982

Rõ ràng sự thắng thế ngã về phía tôi khi ban quản đốc Hương Lan quyết định giữ tôi lại. Hai tên nhạc sĩ lại giả lả đạo đức, tỏ bày sự thuận thảo bằng cách đề nghị một cuộc rượu tổ chức tại Hương Lan tối mai do cả ba người nhạc sĩ cùng góp tiền vào.

Nỗi tủi nhục vẫn còn vương vất đêm nay dù tôi được tán thưởng rất nhiều trong trọn buổi biểu diễn. Âm nhạc như đưa đến cho tôi niềm an ủi vô hạn, và tôi dồn hết sự đau khổ xót xa vào tiếng đàn mình.

□